

Õiguskantsler

Meelis Tomberg
Sauga Vallavolikogu
Andres Hirvela
Sauga Vallavalitsus
sauga@sauga.ee

Teie nr

Meie 27.03.2017 nr 7-5/170383/1701344

Tammiste küla elanike algatuse menetlemine

Lugupeetud Sauga Vallavolikogu esimees

Lugupeetud Sauga vallavanem

Õiguskantsleri poole pöördus avaldusega Sauga valla elanik, kes soovis Sauga Vallavolikogu tegevuse õiguspärasuse kontrollimist seoses volikogule 18.11.2016 kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 32 lg 1 alusel haldusreformi raames esitatud avalduse, volikogu otsuse eelnõu „Ettepanek Sauga valla territooriumiosa üleandmiseks“ ja allkirjadega varustatud algatuse esitajate nimekirja (18.11.2016 algatus) menetlemisega. Algatuse punktis 1 paluti esitada ettepanek Pärnu Linnavolikogule läbirääkimiste alustamiseks ja piiride muutmiseks, millega Sauga vallas asuva Tammiste küla territooriumiosa antakse üle Pärnu linna koosseisu seoses haldusreformi läbiviimisega alates 2017. a kohalike omavalitsuste volikogude valimistulemuste väljakuulutamisest.

Sauga Vallavolikogu ja –valitsus ei ole 18.11.2016 algatust menetlenud kooskõlas hea halduse põhimõttega (Eesti Vabariigi põhiseaduse § 14). Rikutud on algatuse esitajate õigust menetlusele ja asustusüksuse elanike tahte väljaselgitamisele. Tammiste küla elanike tahe territooriumiosa üleandmise küsimuses oleks saanud ja tulnud välja selgitada enne vallavolikogu poolt 22.12.2016 ühinemislepingu ja selle lisade kinnitamise otsuse vastuvõtmist. Algatus tulnuks arutusele võtta ja otsustada viivitamatult.

15.11.2016, s.o kolm päeva enne algatuse esitamist, võttis Sauga Vallavalitsus vastu korralduse nr 612 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmisega kaasneva elanike arvamuse väljaselgitamine“, mis nägi ette, et elektrooniline küsitlus algab 07.12.2016 kell 09.00 ja lõpeb 08.12.2016 kell 20.00, küsitluspunktid on avatud 09.12.2016 kell 11.00 – 19.00 ja 11.12.2016 kell 9.00 – 17.00. Küsitluslehele tuli kanda küsimus „Kas toetate Are valla, Sauga valla, Tori valla ja Sindi linna ühinemist üheks kohaliku omavalitsuse üksuseks?“.

Haldusreformi seaduse (HRS) § 6 lg 2 sätestab, et kui piirkonna elanikud on esitanud kohaliku omavalitsuse üksusele (KOVü) taotluse territooriumiosa arvamise kohta teise KOVü koosseisu KOKS § 32 lg 1 alusel, eristatakse elanike arvamuse väljaselgitamisel küsitluse tulemused asustusüksuste või asustusüksuste gruppide kaupa selliselt, et sellest nähtuks, kas

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

territooriumiosa elanikud toetavad ühinemist ühinemisläbirääkimistes osalevate või mõne muu valla või linnaga ühist piiri omava KOVü-ga. Vabariigi Valitsuse 28.07.2016 määruse nr 87 „Haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise ja kaasneva elanike väljaselgitamise ulatus ja kord“ (edaspidi: määrus nr 87) § 17 lg 5 sätestab, et kui piirkonna elanikud on esitanud KOVü-le taotluse territooriumiosa üleandmise algatamiseks KOKS § 32 lg 1 alusel, korraldatakse territooriumiosa üleandmiseks küsitlus asustusüksuste või asustusüksuste gruppide kaupa. Küsitlusest selgub, kas territooriumiosa elanikud toetavad ühinemist ühinemisläbirääkimistes osalevate või mõne muu valla või linnaga ühist piiri omava KOVü-ga. Vastava territooriumiosa elanike küsitluslehtedele kantakse asjaomase asustusüksuse tähis ning eesti keeles selgelt vormistatud küsimus, millise kohaliku omavalitsuse üksusega ühinemist soovitakse.

Kuna algatus oli esitatud 18.11.2016, siis oli ülevallalise elanike küsitluse (07.-08.12., 09. ja 11.12) ajal võimalik välja selgitada algatusega hõlmatud asustusüksuse elanike seisukoht, sest neil oluks veel piisavalt aega küsimuse sisu osas eelnevalt selgusele jõuda (algatuse esitajad olid küsimusega niigi kursis). Vastavalt määruse nr 87 § 3 lg-le 3 peab vähemalt kaks nädalat enne küsitluse toimumist olema avalikustatud küsitluse aeg ja koht. Kuigi küsitlusel esitatav(ad) küsimus(ed) ehk küsitluse sisu on samuti oluline teave, ei sätesta määruse nr 87 § 3 lg 3 kahenädalast tähtaega sellele laienevana. Seega on vähemalt asustusüksuse elanike tahte väljaselgitamine KOVü haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse käigus läbiviidava ülevallalise elanike küsitluse raames iseenesest võimalik ka väiksema kui kahenädalase eelneva avalikustamise korral, kui küsitluseni jääv aeg on veel piisav, et asustusüksuse elanikel on võimalik küsimuse üle eelnevalt järele mõelda. Vallavalitsusel oleks ajaliselt olnud võimalik haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse raames Tammiste küla elanike tahte välja selgitada ka pärast ülevallalise elanike küsitluse toimumist ja enne ühinemislepingu ning selle lisade kinnitamist.

KOKS § 32 lg 1 kohaselt tuleb algatus võtta arutusele hiljemalt kolme kuu jooksul. Haldusreformi raames pidi selle sätte kõrval arvestama HRS § 7 lg 4, mille kohaselt tuli KOVü volikogul haldusterritoriaalse algatuse muutmise taotlemiseks esitada ettenähtud dokumendid ning andmed maavanemale hiljemalt 01.01.2017. Pealegi kehtib taotluse võimalikult kiire menetlemise nõue (haldusmenetluse seaduse § 5 lg 4) ka siis, kui seadus näeb menetluse läbiviimiseks ette maksimumtähtaja. Ka vallavolikogu 16.03.2017 istungi protokollist nr 44 ei nähtu otsustust 18.11.2016 algatuse punkti 1 osas.

22.12.2016 võttis Sauga Vallavolikogu vastu otsuse nr 100 „Ühinemislepingu ja lisade kinnitamine“, millega kinnitati Are valla, Sauga valla, Tori valla ja Sindi linna ühinemisleping koos lisadega. 12.01.2017 andis Vabariigi Valitsus Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 3 lõike 1 ja § 7¹ lg-te 2-4 alusel määruse nr 6 „Are valla, Sauga valla, Sindi linna ja Tori valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise. Seega on õiguslik ja faktiline olustik käesolevaks ajaks muutunud.

Tammiste küla elanike tahte oleks tulnud välja selgitada HRS § 6 lg 2 ja Vabariigi Valitsuse 28.07.2016 määruse nr 87 § 17 lg 5 kohaselt enne ühinemislepingu ja selle lisade kinnitamist volikogus (22.12.2016). Siis oli see ka võimalik. Pärast ühinemislepingu ja selle lisade kinnitamist ei ole rahvaküsitluse läbiviimine 18.11.2016 algatuse pinnalt nende sätete alusel kahjuks enam võimalik. Nende sätete kohaselt peab küsitlusest selguma, kas territooriumiosa elanikud toetavad ühinemist *toimuvates ühinemisläbirääkimistes osalevate* KOVü-tega või mõne

muu KOVü-ga. Seega eeldavad need sätted, et KOVü-te ühinemises pole veel kokku lepitud. Kui territooriumiosa üleminek oleks nende sätete alusel võimalik ka peale seda, kui KOVü-d on juba ühinemises kokku leppinud, siis oleks seaduses ette nähtud teiste ühinemises osalenud KOVü-te nõusoleku saamise (ja neis KOVü-tes uue rahvaküsitluse läbiviimise) tingimus, sest seda arvestades oleks nende otsus ühinemise suhtes võinud olla teistsugune. Seega ei saa Sauga vallalt enam oodata rahvaküsitluse läbiviimist, kuid kohane oleks algatuse esitajate ees rikkumise eest vabandada.

Asjaolu, et vallavolikogu otsustus 18.11.2016 algatuse punkti 1 osas puudub tänase päevani, on vastuolus nii KOKS § 32 lg-ga 1, HMS § 5 lg 4 kui hea halduse põhimõttega.

Õigusvastase olukorra kõrvaldamiseks teen õiguskantsleri seaduse § 35¹ lg 2 alusel järgmised ettepanekud:

- 1) Sauga Vallavalitsusel vabandada algatuse esindaja kaudu või vahetult algatusega ühinenute ees Tammistu küla elanike tahte enne 22.12.2016 välja selgitamata jäämise eest.
- 2) Sauga Vallavolikogul vabandada algatuse esindaja kaudu või vahetult algatusega ühinenute ees algatuse punkti 1 otsustamisega viivitamise eest ja küsimus otsustada.

Palun teavitada mind vastavalt Sauga Vallavolikogu ja –valitsuse poolt eeltoodud ettepanekute täitmiseks rakendatud meetmetest.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise